

denking te vermijden. Daarenboven: gaf ik niet reeds critiek, of althans aanbeveling in de belangstelling mijner lezers, door de opneming in dit tijdschrift? De volgende regels bedoelen dus weer louter: aankondiging te zijn. En een weinig appreciatie, — waarom zou ik de daad der opneming in Elsevier's niet met enkele woorden motiveeren, in het openbaar, nu daar gelegenheid voor is?

Eerstelingen zijn het weer, alle drie de hierboven genoemde romans, eerste verschijningen althans op het veld waar de critiek haar meedoogenloos spel drijft, het veld der boekpublicatie.

Van Frank Imm. van Steenen's *Decennium* heeft Elsevier's slechts fragmenten gegeven, niet den geheelen roman. Dat was, zooals men wel begrijpen zal, omdat ik dit, als debuut stellig hoogst merkwaardige werk, niet overal even goed vond; ik koos er uit wat mij het best geslaagd voorkwam, en tevens geschikt om als fragment te worden opgedischt. Maar toen ik nu het voltooid boek, zooals het daar, op van Dishoek's royale wijze gedrukt en uitgevoerd, voor mij ligt, nog eens had doorgelezen, had ik er even spijt van, het toch maar niet in zijn geheel aan de Elsevier-lezers gegeven te hebben. Want ook wat ik niét gaf, liever gezegd: juist het geheel, den roman als zoodanig, zie ik nu zoo frisch en aardig, zoo jong en van ganscher harte geschreven, zoo bekoorlijk en aantrekkelijk, met al z'n fouten en foutjes — die ik hier niet opnoemen zal — met al zijn naïefheden en zijn onrijpe stukjes, zijn veel te praterige uitweidingen b.v. De auteur zal betere boeken gaan maken — ik twijfel er niet aan — maar misschien nooit meer één zoo vol van lentegeuren — lucht van openbarstende aarde en malsch jong gras, van prille bloemen — zoo vol ook van kinderlijk-naïeve levensliefde en plezier! Zelf moet men nog zeer jong en zeer onschuldig zijn om zoo geestdriftig, zoo extatisch, over een schuldige liefde

te kunnen schrijven. Waaruit vooral niet volgt, dat deze jonge auteur met zijn enthousiasme geen gelijk zou hebben! Integendeel: de naïefste, de kinderlijkste beschouwing is ten slotte meestal de juiste, in allerhoogste instantie de rechtvaardigste.

Heil dus aan dit boek van heerlijke, onuitroeibaar-sterke liefdes-illusie! Onge-deerd — want onbewust — zal het blijven onder de vele sceptische blikken, de spot-tende glimlachjes, waarmee het door honderden ontvangen zal worden. Mogen de jonge harten nog talrijker zijn, waar het blijde instemming vinden, hartelijke troost en warmte brengen zal! Is dat nu niet een mooie toast, Frank Immanuel, gij met uw killen achternaam! (Dien zou ik voortaan maar weglaten, de rest is immers al lang en mooi genoeg!)

Dan *Martje Vroom*, ook al een boek van „schuldige liefde"! Och, waarom toch ook is deze zonde zoo liefelijk, zoo schoon, zoo innig menschelijk, dat zij altijd opnieuw verrukt en verleidt — althans het door-en-door schuldige ras der romanschrijvers en schrijfsters verleidt, er verhalen van te maken!

Ook *Martje Vroom*, ofschoon van meer geoefende hand dan de piepjonge, die 'n *Decennium* schreef, zou ik in de eerste plaats een charmant boek willen noemen, en pas in de tweede een goéd boek. Een aaneenschakeling van ongelijke, maar meest prachtig getroffen tafreeltjes, waar er gerust nog wel een paar bij hadden gekund — en even gerust een paar af. Dus geen evenwichtige, wel gecomponeerde roman. Hollandsche kunst van een soort, dat wij kennen sinds *Sartje Burgerhart* en de *Camera*, en dat ook wel onsterfelijk blijken zal — het sóort bedoel ik voorloopig, mevrouw *Goedhart*, maar ja, ik hóóp ook uw romannetje. — *Martje*, *Herretje* en *Engel*, hun moe en hun oome *Gerrit* — ik vermoed, dat zij onvergetelijk zullen zijn, tegen wil en dank —